

BODI FIN

BODI FINANČNO IZOBRAŽEN NADOBUDNEŽ

2. stopnja (3. triada)

DRAGE UČENKE, DRAGI UČENCI,

verjamemo, da se zelo radi učite novih stvari, še posebej če se ob njih tudi zabavate. V ta namen smo v Banki Slovenije in na Ministrstvu za finance Republike Slovenije pripravili številne poučne in zabavne naloge s področja financ, ki jih boste z nekaj truda zlahka opravili in ugotovili, da finance le niso grozno dolgečasne, ampak so lahko prav zanimive, obvladljive in uporabne.

Med reševanjem nalog se boste tako spoprijemali s številnimi vsebinami, ki jih v šoli verjetno še niste obravnavali. Najprej se boste lotili področja delovanja Banke Slovenije ter spoznali razliko med centralno in poslovno banko, se spopadli s pastmi inflacije in se naučili preveriti pristnost evrskih bankovcev. Prav tako boste odkrivali značilnosti slovenskih tolarjev in ugotovili, da je numizmatika primerna za vse zbiratelje.

Nadaljevali boste z vsebinami s področij Ministrstva za finance, kjer boste najprej spoznali delovanje te finančne institucije, nato pa se boste s financami srečali z bolj uporabniškega vidika. Poleg finančnega besedišča boste lahko spoznali pomen državnega proračuna in z njim povezane davke, prav tako pa boste razmišljali o različnih načinih gospodarnega ravnanja z denarjem, kot so naložbe in varčevanje.

Tretji del je namenjen skupni temi, in sicer finančni varnosti na spletu. Spletno okolje po eni strani ponuja brezmejno možnost raziskovanja, izobraževanja in razvedrilo, po drugi strani pa priložnosti za goljufije in prevare, tudi na finančnem področju. Prav zato smo del vsebin namenili varnosti na spletu.

Želimo vam veliko uspeha pri raziskovanju!

Banka Slovenije se predstavi

1. NALOGE CENTRALNE BANKE

Banka Slovenije je slovenska centralna banka in ustanova nacionalnega pomena, ki je samostojna, neodvisna in nepristranska. Ustanovljena je bila 25. junija 1991, ob osamosvojitvi Slovenije.

»»»» Na YouTube kanalu Banke Slovenije je na ogled mladinska TV serija Mladi mojstri financ, v kateri se med drugim lahko poučiš o nalogah Banke Slovenije in več izveš o razliki med centralno banko in poslovnimi bankami. Oglej si prvo epizodo¹ in ustrezno poveži spodnje naloge s centralno oziroma poslovno banko.

CENTRALNA BANKA

POSLOVNA BANKA

nadzoruje delovanje vseh bank v Sloveniji

odpira račune za komitente

menja tuje valute

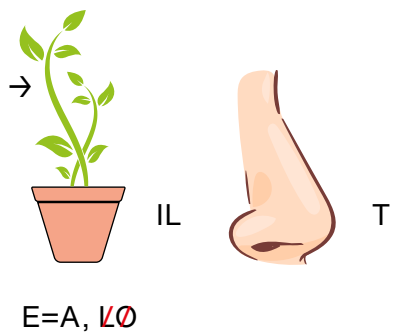
skrbi za stabilnost cen

se ukvarja s finančnim svetovanjem

skrbi za varen pretok plačevanja

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=8n9P17261L0>

»»»» Reši rebuse in zapiši glavne naloge Banke Slovenije.

ROZDAN

O

A

KONČAN + INO

(ali)

Z

2. OH, TA INFLACIJA ...

Ena od glavnih nalog Banke Slovenije je ohranjanje stabilnosti cen, kar pomeni, da se cene ne smejo prehitro zviševati (inflacija) ali zniževati (deflacija). Dolga obdobja previsoke inflacije ali deflacije imajo negativne posledice za gospodarstvo.

»»»» Reši spodnjo nalogo. Na praktičnem primeru spoznaj pasti inflacije in prevelike količine denarja v obtoku.

S sošolci boš sodeloval/sodelovala na dražbi. Dražba bo potekala v dveh krogih, v prvem krogu boste imeli na voljo enkrat manj denarja kot v drugem (igralni denar lahko najdeš v prilogi 1).

Blago	Najvišja ponudba (1. krog)	Najvišja ponudba (2. krog)
Video igra		
Sličica iz albuma		
Rolerji		
Skupaj		

»»»» Dopolni.

S sošolci smo izvedli dražbo. Dražili smo video igro, sličico iz albuma in rolerje. V prvem krogu smo imeli na voljo vsak po EUR, v drugem krogu pa vsak po EUR.

Najvišja ponudba za video igro je v prvem krogu znašala EUR, v drugem pa EUR.

Najvišja ponudba za sličico je v prvem krogu znašala EUR, v drugem pa EUR.

Najvišja ponudba za rolerje je v prvem krogu znašala EUR, v drugem pa EUR.

V prvem krogu je znesek vseh treh izdelkov znašal EUR, v drugem pa EUR.

V drugem krogu so bile stvari dražje zaradi večje količine denarja v obtoku. Kadar je v obtoku veliko denarja, se cene izdelkov višajo, saj povpraševanje presega ponudbo, torej je na trgu preveč denarja in premalo dobrin. Temu pojavu v ekonomiji rečemo inflacija. (Za boljše razumevanje inflacije si poglej drugo epizodo TV serije Mladi mojstri financ.¹)

»»»» Razmisli, zakaj visoka inflacija ni zaželena in kakšne so lahko posledice. Odgovor zapiši.

1 <https://www.youtube.com/watch?v=lxq3QXXL4Yw>

3. TOLARSKA NOSTALGIJA

Banka Slovenije je bila izdajateljica slovenskega tolarja, ki je bil v obtoku od leta 1991 do 2007.

»»»» Na spodnji sliki ali na spletni strani Banke Slovenije¹ si oglej tolarske bankovce in v tabelo vpiši manjkajoče podatke.

Delo	Oseba	Vrednost bankovca
Katekizem in Abecednik		
	Ivan Cankar	
Zima		
		1000 tolarjev
374 motetov		
		20 tolarjev
Izračun števila π na 137 decimalk		
	Jože Plečnik	
Kofetarica		

Več o tolarjih lahko izveš v četrti epizodi TV serije Mladi mojstri financ.²

¹ <https://www.bsi.si/bankovci-in-kovanci/slovenski-tolar/bankovci>

² <https://www.youtube.com/watch?v=keArnJ3UH6g>

4. PRILOŽNOSTNI KOVANCI

Poleg tečajnih kovancev Banka Slovenije izdaja tudi priložnostne kovance: spominske in zbirateljske. Spominski kovanci so dvoevrski, zbirateljski pa izhajajo kot kovanci za 3 evre, srebrniki in zlatniki. Seznam vseh priložnostnih kovancev je objavljen na spletni strani Banke Slovenije.¹

»»»» Ugotovi, katere pomembne dogodke obeležujejo spominski in zbirateljski kovanci iz preteklih let.

Leta 2018 je bil izdan spominski kovanec, ki obeležuje

Leta 2021 je bil izdan zbirateljski kovanec, ki obeležuje 30. obletnico

Leta 2013 je bil izdan spominski kovanec, ki obeležuje 800. obletnico

Leta 2008 je bil izdan zbirateljski kovanec, ki obeležuje 250. letnico

5. ALI SI PRAVI?

Banka Slovenije v sodelovanju z Evropsko centralno banko skrbi za ozaveščanje prebivalstva o pomenu prepoznavanja pristnosti gotovine. Na spletni strani Evropske centralne banke² si oglej, kako preverjamo pristnost evrskih bankovcev. Pozorni moramo biti na otip, pogled in nagib.

»»»» Na katere stvari moraš biti pri otipu, pogledu in nagibu najbolj pozoren?

OTIP

POGLED

NAGIB

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

»»»» V roke vzemi katerikoli evrski bankovec in preveri, ali vsebuje vse našteje varnostne elemente (bankovca za 5 in 10 evrov nimata vseh varnostnih elementov).

Več o zaščitnih elementih evrskih bankovcev lahko izveš v peti epizodi TV serije Mladi mojstri financ.³

¹ <https://www.bsi.si/bankovci-in-kovanci/numizmatika/f>

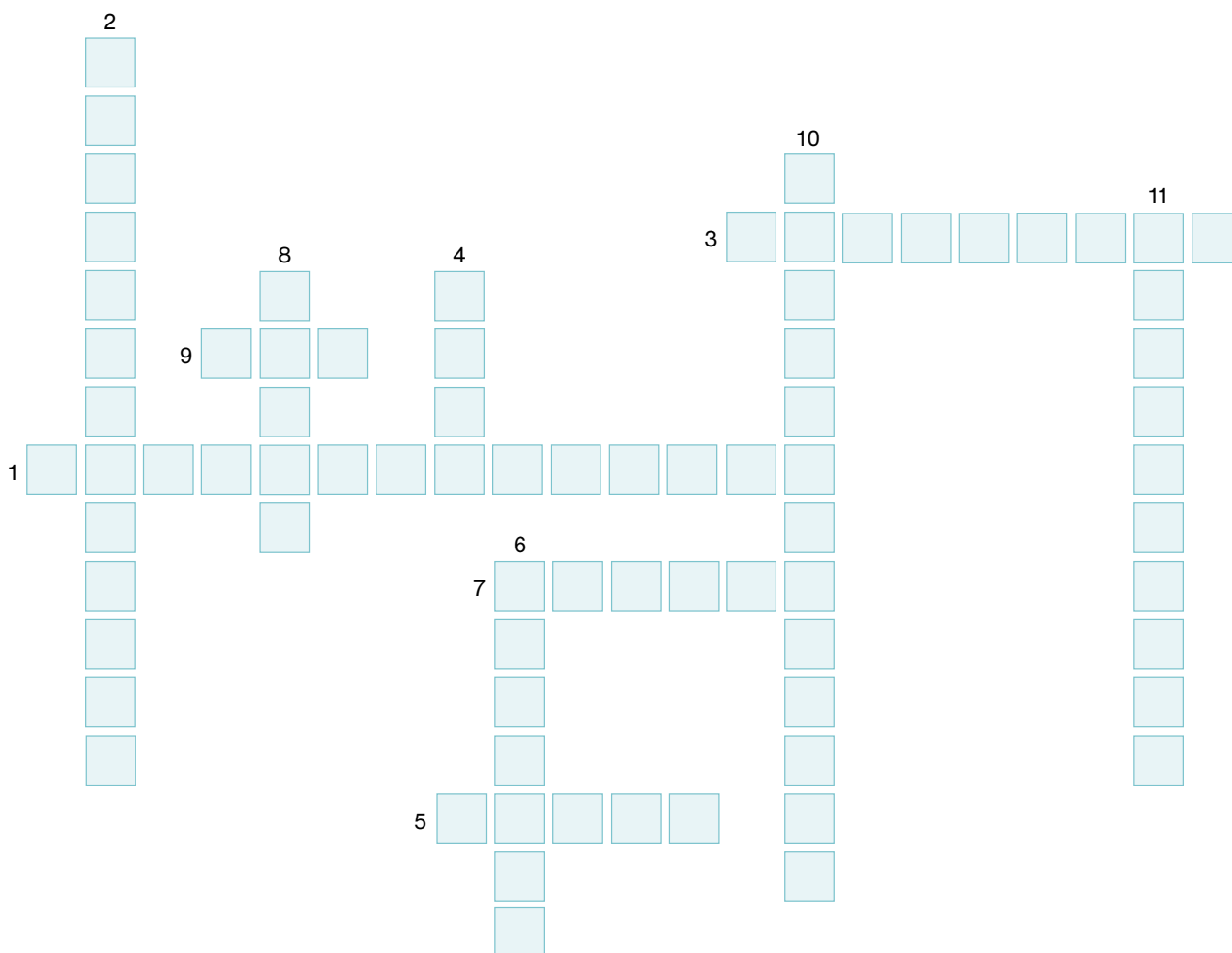
² <https://www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/current/security/html/index.sl.html#feel>

³ <https://www.youtube.com/watch?v=0yN8ixN8wK0>

6. DENARNA KRIŽANKA

Glavne naloge Banke Slovenije so predvsem finančne, pa vendar je njeno delovanje vpeto v širši družbeni kontekst.

Reši križanko. Vse rešitve križanke so neposredno ali posredno povezane z Banko Slovenije oziroma z eno od njenih nalog – z izdajanjem gotovine.

Vodoravno:

1. slovenska centralna banka
3. predmet, kjer hranimo denar, ki ga želimo privarčevati
5. svetleča draga kovina
7. priimek avtorja prvih slovenskih knjig, njegova podoba je na kovancu za 1 evro
9. predhodnik tolarja – vrednostni ...

Navpično:

2. zveza 27 evropskih držav, katere članica je Slovenija postala 1. maja 2004
4. skupna evropska valuta
6. slovenska gora, upodobljena na zadnji strani kovanca za 50 centov
8. prva valuta v samostojni Sloveniji, ki je bila v rabi od leta 1991 do 2007
10. slovenski pesnik, upodobljen na kovancu za 2 € in na bankovcu za 1.000 tolarjev
11. pisatelj, upodobljen na bankovcu za 10.000 tolarjev

7. VSI DRUGAČNI, VSI ENAKOPRAVNI

Evrosistem ali evrsko območje sestavlja 20 držav Evropske unije, ki uporabljajo evro. Evrsko območje lahko najdemo celo v naših denarnicah, saj vsaka država članica izdaja evrske kovance z motivom, ki jo predstavlja.

Izprazni svoj hranilnik ali denarnico in si oglej, iz katere države prihajajo posamezni kovanci. Nekaj najzanimivejših zapiši v spodnjo razpredelnico. Državo izvora lahko preveriš na spletni strani Evropske centralne banke.¹

	vrednost	motiv	država
kovanec 1			
kovanec 2			
kovanec 3			
kovanec 4			

¹ <https://www.ecb.europa.eu/euro/coins/html/index.sl.html>

RAZISKUJ, PREBERI, RAZMISLI ...

- Kaj vpliva na inflacijska gibanja?
- Kaj so obresti? Kako lahko centralne banke uravnavajo inflacijo oziroma skrbijo za stabilnost cen? Razloži spodnjo infografiko.

Vloga centralne banke v gospodarstvu

- Evropski bančni organ je v sodelovanju z drugimi državnimi institucijami pripravil tudi interaktivno zloženko Kako inflacija in zvišanje obrestnih mer vplivata na moj denar. Preberi vsebino na prilogi 2 in razmisli, kako bi ravnal s svojimi prihodki in prihranki, če bi bile obrestne mere pri poslovnih bankah visoke? Ali bi ravnal drugače, če bi bile nizke? Zakaj? Utemelji.

Ministrstvo za finance Republike Slovenije se predstavi

1. DELOVNA PODROČJA MINISTRSTVA ZA FINANCE

Ministrstvo za finance je pomembna državna institucija, ki opravlja različne naloge v imenu državljanov Republike Slovenije in za njih.

»»»» Preberi opise nalog Ministrstva za finance (MF) in dopolni področja delovanja z manjkajočimi črkami.

2. UPRAVLJANJE DENARJA

Ena od nalog Ministrstva za finance je tudi skrb za državni proračun, saj nadzoruje državne prejemke in izdatke ter poskrbi, da so javna denarna sredstva pravično porazdeljena med prejemnike, kot so na primer zdravstvo, šolstvo, policija, gasilci ...

Proračune pa imajo tudi posamezniki oziroma družine, ki morajo po prejemu plačila za opravljeno delo in poravnavi mesečnih obveznosti skrbno načrtovati druge odhodke in predvideti svoje okvirne stroške.

Hm, ni tako preprosto, kajne?

Predstavljalj si, da prihodnji mesec od staršev prejmeš **400 EUR**, ki jih moraš razporediti čez mesec za **hrano, oblačila, hobije, prosti čas in varčevanje**.

»»»» Razmisli, za katere stvari bi denar porabil/porabila in kakšen bi bil tvoj proračun (dodeljen znesek) pri vsaki postavki. Zapiši v tabeli.

MOJ MESEČNI PRORAČUN				
hrana	obleke	hobiji	prosti čas	varčevanje

»»»» Začni z mesečnim nadzorom svojih prihodkov in odhodkov. Uporabi tabelo iz priloge 2 in bolje nadzoruj porabo denarja ter s tem povečaj svoj proračun.

3. IZ MAJHNEGA ZRASTE VELIKO

Ministrstvo za finance spodbuja dobre finančne prakse državljanov Republike Slovenije, varčevanje pa je zagotovo ena izmed njih. Med drugim je varčevanje nujno potrebno tudi za uresničitev vseh vrst želja.

»»»»» Ugotovi, ali si dober varčevalec ali varčevalka, in odgovori na spodnja vprašanja. Nato odgovore primerjaj s sošolci.

1. Kaj bi naredil/naredila z denarjem, če bi za rojstnodnevno darilo dobil/dobila 100 €?

- a) Vse bi zapravil/zapravila.
- b) Vse bi prihranil/prihranila.
- c) Polovico bi zapravil/zapravila in polovico prihranil/prihranila.
- d) Denar bi podaril/podarila svojim družinskim članom.

2. Kako se počutiš, ko pomisliš na varčevanje?

- a) Veselo
- b) Žalostno
- c) Samozavestno
- d) Zmedeno

3. Kaj nujnega ti kupijo starši vsak mesec?

.....

4. Kaj kupiš sam/sama sebi vsak mesec?

.....

5. Ali varčuješ? Za kaj nameravaš privarčevan denar porabiti?

.....

6. Ali se ti zdi varčevanje potrebno? Zakaj?

.....

7. Kako dober varčevalec si? Oцени od 1 do 10. Svoj odgovor utemelji.

.....

8. Za kaj trenutno varčuješ? Ali je to stvar, ki jo potrebuješ ali si jo samo želiš?

.....

4. DAVKI

Državni proračun se večinoma financira iz davkov, ki so tudi eno od področij delovanja Ministrstva za finance. Davek je določen znesek, ki ga mora vsak državljan plačati za kakovostno delovanje države. Davek državi plačamo ob različnih priložnostih, na primer ko prejmemo plačilo za opravljeno delo, ko kaj prodamo, ko kaj kupimo ...

»»»» Na spletni strani TAXEDU¹ si poglej posnetek Kaj je davek? in odgovori na vprašanja.

Zakaj je šel 2QT na Zemljo?

Kakšno odgovornost bo imel, če bo ustanovil podjetje?

Kaj je mladim Zemljanov uspelo?

Kaj vse jim je uspelo zgraditi?

Katere davke mora 2QT plačevati?

Zakaj moramo vsi plačevati davke?

»»»» Natančno si oglej spletno stran TAXEDU² in ugotovi, direktor katere ustanove govori o njihovem financiranju.

Državno financiranje nujno potrebujemo, saj dohodek od vstopnin ne zadostuje za naše obratovanje in zagotavljanje kakovosti. Postavljanje novih razstav in pridobivanje eksponatov je za našo ustanovo velik finančni zalogaj.

Direktor

Naša ustanova deluje izključno na podlagi državnega financiranja, saj so za bolnike naše storitve v celoti brezplačne. Največ denarja potrebujemo za plače in nove medicinske pripomočke.

Direktor

Nekaj finančnih sredstev zberemo od prodanih vozovnic, vendar to nikakor ne zadostuje za vse stroške obratovanja. Največji strošek je popravilo in modernizacija obstoječih železniških prog.

Direktor

»»»» Razmisli, kdaj si nazadnje plačal/plačala davek. Razloži.

¹ <https://taxedu.campaign.europa.eu/sl/teachers-corner>

² <https://taxedu.campaign.europa.eu/sl/child>

5. MOJA PRVA NALOŽBA

Čeprav je varčevanje nujno potrebno, pa ni edina oblika gospodarnega ravnanja z denarjem. Svoj denar lahko tudi vložiš.

»»»» Preberi, kako lahko vlagamo, se pogovori z učiteljem in sošolci ter se odloči za eno od spodnjih možnosti.

Delnice so majhni delčki podjetja, ki so naprodaj. Če podjetje dobro posluje, lahko vrednost delnic zraste, kar pomeni, da kupec denar zasluži. Če podjetje posluje slabo, pa lahko kupec denar izgubi.

Z nakupom **obveznic** posodiš denar državi ali podjetju, za kar vsako leto prejmeš obresti. Obveznica je varnejša naložba od delnice, a je tudi manj donosna.

Vzajemni skladi so košarice različnih naložb (delnice, obveznice). Če vложиš v vzajemne sklade, razpršiš tveganje, saj ne vlagaš vsega denarja v eno samo podjetje.

Če verjameš v novo idejo, lahko investiraš tudi v **mlado** oziroma **start-up podjetje**. Če podjetju uspe, se tvoja naložba obrestuje, a tveganje je veliko.

Depozit je najvarnejša možnost, saj banka hrani tvoj denar, za kar ti izplača obresti. To je oblika varčevanja, le da dobiš nekoliko več obresti kot na običajnem otroškem računu.

»»»» Kam bi vložil/vložila svoj denar in zakaj?

DELNICE

OBVEZNICE

VZAJEMNI SKLADI

START-UP PODJETJA

DEPOZITI

Svoj denar bi vložil/vložila v, ker

»»»» Napiši, kaj bi storil/storila, če bi bila tvoja naložba uspešna, in kaj, če ne.

6. PAMETNO PO NAKUPIH

Včasih varčevanje ni dovolj in je treba za večje nakupe najeti posojilo oziroma kredit. Preberi spodnjo nalogo in razvozlaj skrivnost uspešnega kreditiranja.

»»»» Želiš si novo kolo, ki stane 600 evrov, vendar denarja zanj nimaš. Starši so ti pripravljeni posoditi 500 evrov in ti ponudijo več možnosti za vračilo zneska. Izračunaj, koliko obresti moraš plačati pri vsaki možnosti, nato izračunaj višino mesečnega obroka in na koncu še skupen znesek odplačila.

»»»» Za katero vrsto posojila se boš odločil/odločila?

	Glavnica (Go)	O b r e s t n a mera (p)	Obdobje odplačevanja (t)	Obresti (o)	Skupaj plačilo (Gn)	za Višina meseč- nega obroka
Posojilo 1	500 €	5 %	1 leto			
Posojilo 2	500 €	10 %	2 leti			
Posojilo 3	500 €	15 %	3 leta			

Formula za izračun obresti: $o = G_o \times p \times t$

Namig:

Pri izračunu obresti moraš obrestno mero spremeniti v decimalno število. Na primer 2 odstotna obrestna mera je 0,02 v decimalnem zapisu. Če se računanja z decimalnimi vrednostmi še niste učili, lahko uporabiš kalkulator.

Izračun obresti (o) 1:

Izračun obresti (o) 2:

Izračun obresti (o) 3:

Izračun skupnega plačila (Gn) 1:

Izračun skupnega plačila (Gn) 2:

Izračun skupnega plačila (Gn) 3:

Izračun višine mesečnega obroka 1:

Izračun višine mesečnega obroka 2:

Izračun višine mesečnega obroka 3:

Odločil/odločila sem se za posojilo, ker

Več o posojilih in obrestih lahko izveste v tretji epizodi TV serije Mladi mojstri financ.¹

RAZISKUJ, PREBERI, RAZMISLI ...

Kot si ob raziskovanju davkov ugotovil/ugotovila, je plačevanje davkov za delovanje celotne družbe izredno pomembno. V roke vzemi enega od računov iz trgovine (zanj lahko prosiš starše) in poišči znesek, ki je namenjen plačilu davka na dodano vrednost (DDV).

- Koliko različnih davčnih stopenj je na računu? Kaj pomenijo?
- Po kateri stopnji se obračuna DDV za knjige in po kateri za hrano?

Pri raziskovanju si lahko pomagaš tudi s spletno stranjo Finančne uprave Republike Slovenije (FURS).² Več o davčnih stopnjah najdeš v 9. poglavju dokumenta Davek na dodano vrednost, ki je objavljen na omenjeni spletni strani.

¹ https://www.youtube.com/watch?v=EMaKj_ZrSJk

² https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/davek_na_dodano_vrednost_ddv/

Finančna varnost na spletu

1. "KUL" TUDI NA SPLETU

Z denarjem je treba biti previden tudi na spletu. Danes veliko plačil poteka prav prek spleta, zato je nujno poznati zakonitosti obnašanja v spletnem okolju. Oglej si objavo na spletni strani Safe.si¹ in reši nalogo.

»»»» Krogec pobarvaj z zeleno, če se z navedenim obnašanjem strinjaš, in z rdečo, če se ne.

- ☐ Na spletu sem strpen/strpna in prijazen/prijazna.
- ☐ Na spletu lahko napišem tudi tisto, česar si v živo ne bi upal/upala reči.
- ☐ Z mobilnim telefonom lahko fotografiram vsakogar.
- ☐ Pogovor na štiri oči je boljši od tistega prek spletne kamere.
- ☐ Včasih se zgodi, da mi v gledališču zazvoni telefon. Ups ...
- ☐ Nič ni narobe, če sem na družbenih omrežjih nesramen do nekoga, ki si to zasluži.
- ☐ Neprestano seganje po telefonu je normalna stvar.

2. SI FACA?

Da bi postal odgovoren spletni potrošnik, moraš najprej biti odgovoren uporabnik interneta.

»»»» Na spletni strani Safe.si² reši vprašalnik in pobarvaj pravokotnik, ki ustreza tvojim spletnim navadam.

Odlično mi gre!

Varna raba interneta mi
še ne gre od rok.

Ni slabo, a potrebujem
še nekaj vaje.

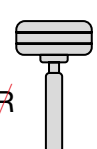
¹ <https://safe.si/nasveti/obnasanje-na-spletu/obnasanje-in-komuniciranje-na-spletu-10-naj-nasvetov>

² <https://otroci.safe.si/zna%C5%A1-varno-uporabljati-internet>

3. IZKAŽI SE

Mobilna denarnica je virtualna denarnica, ki omogoča digitalno plačevanje. Tudi digitalna plačila morajo biti dobro zavarovana, zato imajo mobilne denarnice poleg PIN-številk tudi druge varnostne elemente.

»»»» Reši rebuse in zapiši tri varnostne elemente mobilnega plačevanja.

1. NI =
2. →   NA =
~~-sladoledna-~~
3. TOO LATE+VA A =
(slo) (o=a)

Za boljše razumevanje varnostnih elementov plačevanja si poglej šesto epizodo TV serije Mladi mojstri financ.¹

4. ZAUPATI ALI NEZAUPATI? (TO ZDAJ NI VPRAŠANJE ...)

Splet nam ponuja neomejene možnosti za raziskovanje in zabavo, hkrati pa je tudi okolje, ki ponuja možnosti za številne zvijače in celo prevare.

»»»» Oglej si video Varnost na spletu,² dopolni povedi in presodi, ali je bilo Rokovo ravnanje pravilno ali napačno.

Rok je vesel, ker mu je »stric« iz Š..... zapustil 10 milijonov evrov.

Rok je »stricu« posredoval svoj T..... in svojo P..... kodo.

Rok se ne strinja z Jušem, da je to P.....

1 <https://www.youtube.com/watch?v=aoUEtPfmKuE>

2 <https://www.youtube.com/watch?v=7QfEHFaz3ao>

Juš ima svojo mobilno banko zaščiteno s štirinajstmestnim geslom, ki ga mora potrditi s P..... in prepoznavo obraza.

Juš pravi, da nikoli ne moreš biti preveč P.....

»»»» Napiši vsa Rokova dejanja, ki so bila po tvojem nepravilna in nevarna.

.....

.....

»»»» Ali se ti zdi, da je Juš morda pretiraval z varnostjo? Zakaj?

.....

.....

5. DOBRO GESLO

Ozaveščen uporabnik interneta ima za vsak račun ali profil drugo geslo, ki vsebuje različne črke, številke in simbole.

»»»» Sledi spodnjim korakom in ustvari geslo, ki ga je nemogoče uganiti.

1. Izmisli si poved, ki vsebuje vsaj pet besed.

.....

2. Prvo črko vsake besede napišeš z veliko začetnico

.....

3. Zadnje črke besed zamenjaš s poljubnimi številkami.

.....

4. Na koncu dodaj še svoj najljubši matematični simbol.

.....

Čestitke! Ustvaril/Ustvarila si zelo močno geslo in s tem je tvoja uporaba interneta postala še varnejša!

6. MOJA SPLETNA OBLJUBA

Obljubim, da bom na spletu:

- a) varoval/varovala svoje osebne podatke in ne bom delil/delila svojega gesla, številke bančnega računa ali drugih občutljivih informacij z neznanci;
- b) preverjal/preverjala verodostojnost spletnih strani; preden bom karkoli kupil/kupila ali prodal/prodala, bom preveril/preverila, ali je spletna stran varna in vredna zaupanja;
- c) uporabljal/uporabljala močna in različna gesla;
- d) redno posodabljal/posodabljala protivirusni program in zaščitil/zaščitila svoj računalnik pred zlonamerno programsko opremo, ki bi lahko ogrozila moje finančne in druge podatke;
- e) previden/previdna pri javnih brezžičnih omrežjih (Wi-Fi) in ne bom opravljal/opravljala plačil in denarnih prenosov na javnih omrežjih, saj so lahko nevarna.

Podpis:

RAZISKUJ, PREBERI, RAZMISLI ...

- Na koga se obrneš, če si bil žrtev prevare (so ti vdrli v telefon ali računalnik)?
- Kako na spletu lahko zaščitiš svoje osebne podatke (ime, priimek, naslov, tel. št. ipd.)?
- Si že kdaj uporabil/uporabila za plačilo telefon? So ga morda tvoji starši ali sorojenci? Je to bolj priročno kot gotovina ali manj? Zakaj?
- Kakšne so prednosti spletnega naročanja in plačevanja in kakšne slabosti?
- Ali poznaš kakšno plačilno aplikacijo oziroma spletno plačilno metodo?

Zadnji izziv

V Banki Slovenije in na Ministrstvu za finance ti čestitamo za izpolnitev nalog, s čimer si postal finančno izobražen nadobudnež ali kar

FIN

Verjamemo, da si se s pomočjo izziva Bodi FIN marsičesa naučil/naučila in da ti bo novo znanje prišlo prav tudi na drugih področjih.

»»»» Za konec še spremeni geslo projekta Bodi FIN in s pomočjo spodnjih namigov besede dopolni besedo na N.

Želimo ti, da ostaneš finančen, izobražen in N..... tudi v prihodnje.

2 črka:

Sedma črka mesta, iz katerega prihaja Rokov »stric«.

3. črka:

Zadnja črka šeste besede, ki si jo vstavil v križanko.

4. črka:

Sedma črka imena osebe, ki je upodobljena na zbirateljskem kovancu iz leta 2008.

5. črka:

Tretja črka imena slovenskega slikarja, upodobljenega na bankovcu za 100 tolarjev.

6. črka:

Druga črka druge besede drugega rebusa (glej prvo nalogo).

7. črka:

Tretja črka področja Ministrstva za finance, ki spremlja in nadzoruje sistem bančništva, zavarovalništva, plačilnega prometa ...

PRILOGA 1

KAKO INFLACIJA IN ZVIŠANJE OBRESTNIH MER VPLIVATA NA MOJ DENAR?

Inflacija je splošno zvišanje ravni cen blaga in storitev v določenem časovnem obdobju. Preprosto povedano, z enako količino denarja lahko danes kupite manj kot ste lahko včeraj.

Za obvladovanje inflacije centralne banke zvišujejo obrestne mere, ki jih zaračunavajo poslovnim bankam za posojila. Poslovne banke nato te višje obrestne mere prenesejo na svoje stranke.

To pomeni, da inflacija lahko vpliva na:

- vaša posojila;
- vaše prihranke;
- vaše finančne naložbe;
- vaše pokojnine*;
- vaše zavarovanje;
- vse druge finančne produkte, ki jih imate.

* V tem informativnem listu izraz „pokojnine“ ne zajema državnih pokojninskih sistemov.

Kako vplivajo inflacija in naraščajoče obrestne mere na moja sedanja in prihodnja posojila ter prihranke?

Ko se obrestne mere zvišajo, so stroški denarja, ki si ga izposodite, višji: za nova posojila lahko plačate višje obrestne mere in si morda lahko izposodite manj kot prej. Učinek na vaša obstoječa posojila se lahko razlikuje tudi glede na to, ali imate posojilo s fiksno ali spremenljivo obrestno mero. Pričakujete lahko, da bodo vaši prihranki rasli zaradi obresti, ki jih bo vaša banka plačala na vaše varčevalne račune. Vendar boste s temi prihranki lahko kupili več kot prej le, če bo realna obrestna mera pozitivna.

Kako vpliva inflacija na moje sedanje in prihodnje finančne naložbe?

V svoji naložbeni strategiji bi morali upoštevati inflacijo. Inflacija znižuje realne donose finančnih naložb in zmanjšuje vašo kupno moč. Z drugimi besedami, vaše naložbe bodo lahko vredne manj, ko jih boste morali uporabiti. Inflacija lahko različno vpliva na različne vrste finančnih instrumentov.

Kako vpliva inflacija na moje pokojnine in zavarovanja?

Inflacija lahko vpliva na vaše stroške zavarovanja (vašo premijo), kritje in izplačila. Inflacijsko tveganje bo prisotno ves čas upokojitve. Ne glede na to, koliko časa ste vplačevali prispevke, vaši pokojninski prihranki morda ne bodo prilagojeni stopnji inflacije.

PRILOGA 2

Nadzorovanje lastne potrošnje je ključ do uspešnega upravljanja osebnih financ. Spodnji obrazec lahko služi kot orodje za nadzorovanje lastnih stroškov.

»»»» Ves mesec vpisuj svoje stroške in na koncu meseca ugotovi, kateri nakupi so bili odveč in bi jih lahko v prihodnje opustil (če nimaš lastne potrošnje, se lahko izziva lotite družinsko).

Slovarček

Priliv – znesek, ki ga prejmemo

Odliv – znesek, ki ga porabimo

Transakcija – sprememba na računu v minus ali plus

Stanje – trenutni znesek denarja na računu